

Беларусь і Расія прадставяць у ААН і АБСЕ даклад аб сітуацыі з правамі чалавека ў асобных краінах. Аб гэтым заявіў кіраўнік расійскага знешнепалітычнага ведамства Сяргей Лаўроў па выніках перагавораў з міністрам замежных спраў Беларусі Сяргеем Алейнікам, перадало БелТА. Як вядома, міністэрствы замежных спраў Беларусі і Расіі падрыхтавалі сумесны даклад аб сітуацыі з правамі чалавека ў асобных краінах. Агляд прадстаўлены адносна больш як 40

краін. Сярод іх шмат дзяржаў Еўрасаюза (у тым ліку найбліжэйшыя суседзі Беларусі), а таксама Вялікабрытанія, ЗША, Канада, Японія, Аўстралія і Новая Зеландыя, Украіна, Малдова і іншыя. Адносна кожнай прадстаўлены вельмі падрабязны даклад з выкладаннем канкрэтных фактаў. У якасці візуальнага пацвярджэння ў дадатку прыведзены шматлікія фатаграфіі. Звяртае на сябе ўвагу вельмі салідны аб'ём дакумента — больш за 1,8 тысячы старонак.

ДВАЙНЫЯ СТАНДАРТЫ

Зварот да чытачоў падпісаны ад імя беларускага намесніка міністра Юрыя Амбразевіча і расійскага — Сяргея Вяршыніна. Як адзначаецца, сабраныя ў дакладзе факты наглядна дэманструюць, што для заходніх «узорных дэмакратаў» у прынцыпе аказаліся характэрныя расісцкія, неакаланіяльныя погляды: «Яркім пацвярджэннем гэтага з'яўляецца імкненне ўкараняць прыдуманы імі ж «парадак, заснаваны на правілах», яго проціпастаўленне міжнароднаму праву. У гэтым падыходзе ў наяўнасці расісцкае па сутнасці дзяленне дзяржаў на «тых, якія маюць права» гэтыя правілы ствараць і тых, хто павінен беспярэчна іх прытрымлівацца, нават ва ўрон сваім нацыянальным інтарэсам».

У дакладзе аўтары прывялі рэальныя прыклады з сучаснага і нядаўняга мінулага, у большасці добра вядомыя ўсім, — як ілюстрацыю негатыўных праяў і тэндэнцый у сферы правоў чалавека, якім неабходна процістаяць намаганнямі ўсёй канструктыўна настроенай міжнароднай супольнасці. «З улікам гэтага пры вывучэнні «краінавых» раздзелаў гэтага даклада рэкамендавалі б чытачам браць пад увагу той факт, што менавіта гэтыя дзяржавы актыўна спрабуюць прыводзіць «экспарт» дэмакратычных і праваабарончых стандартаў пад выглядам універсальных і ўказваць іншым на іх «недахопы», а па сутнасці — умешвацца ў іх унутраныя справы. Пад гэтым выглядам «калектыўны Запад», які колькасна саступае астатняму свету, ставіць пад беспадстаўную крытыку праваабарончую сітуацыю ў непажаданах ім краінах сусветнай большасці — непажаданах толькі тым, што маюць свой незалежны знешнепалітычны парадак дня і адстойваюць уласныя гістарычныя, культурныя і рэлігійныя каштоўнасці і нормы, пры гэтым нікому іх не навязваючы», — звяртаюць увагу намеснікі міністраў.

У прадмове адзначаецца, што адной з самых сур'ёзных праблем застаецца практыка прымянення так званых двайных стандартаў пры ацэнцы тых ці іншых праваабарончых сітуацый і з'яў. «У шэрагу краін адкрыта вядзецца прапаганда расісцкіх ідэй і каштоўнасцяў, паднімаюць галаву нацыянал-радыкалы. І гэта адбываецца, нягледзячы на ​​прававыя механізмы, якія функцыянуюць у рамках ААН, АБСЕ і шэрагу іншых міжнародных арганізацый, нацэленыя на процідзеянне гераізацыі нацызму, расізму, ксенафобіі і звязанай з імі нецярпімасці. Ужо даволі выразна вылучаецца група дзяржаў, дзе структурныя праявы расізму і нецярпімасці пранізвалі ўсе сферы грамадскага жыцця (іх аналіз уключаны ў адпаведны раздзел

лы гэтага даклада). Узмацняюцца спробы раскалоць грамадства па нацыянальнай і моўнай прыкметы», — падкрэсліваюць аўтары дакумента.

Акрамя гэтага, у шэрагу краін адзначаны ўстойлівы рост колькасці ксенафобскіх і расісцкіх праяў, усплёскаў агрэсіўнага нацыяналізму, шавінізму, іншых форм расавай і рэлігійнай нецярпімасці. Бяздзейнасць жа ўладаў імі ж

нальна-вызваленчых рухаў з уключэннем адпаведных прадметаў у праграмы агульнай абавязковай адукацыі і шырокіх намаганняў па аб'яўленні злачынцаў.

ПА ЎКАЗАННІ ЗАХОДНІХ КУРАТАРАЎ

У нашых найбліжэйшых суседзяў усе гэтыя тэндэнцыі відавочныя. Так, сітуацыю з правамі

бараццяністамі, уваходзілі ў структуры акупацыйнай адміністрацыі Трэцяга рэйха і былі непасрэдна датычныя да Халакосту ў Літве ў гады Другой сусветнай вайны.

Кіраўніцтва Літвы таксама прыкладае намаганні па праслаўленні ўдзельнікаў нацысцкай «Вафен-СС» і ўкрывальніцтва ад суда калабарацыяністаў, якія засталіся ў жылых. У пачатку студзеня 2022 года стала вядома, што ўлады Літвы (як

заснаваныя на русафобіі і запаленым з часоў халоднай вайны пачорным антысавецкім. «Такі курс культывуе ў грамадстве ідэю, згодна з якой процістаянне з Расіяй цяпер або ў мінулым, уключаючы СССР, становіцца безагаворачна правільным, штучна фарміруецца тоеснасць паняццяў «рускі — камуністычны — фашысцкі», — адзначаецца ў дакладзе.

ВАЙНА З ПОМНІКАМІ

Сітуацыя з правамі чалавека ў Польшчы застаецца вельмі трывожнай. Праваабарончая супольнасць адзначае шматлікія парушэнні, якія маюць месца ў шырокім коле сфер грамадскага жыцця. «Цяперашнія польскія ўлады робяць усё магчымае для фальсіфікацыі гісторыі Другой сусветнай вайны, слепа мяркуючы, што гэта будзе садзейнічаць паляпшэнню іміджу краіны. Прычына-выніковыя сувязі і ацэнка падзей таго трагічнага для ўсяго чалавецтва перыяду мэтанакіравана скажона дзеля палітычнай кан'юнктуры. Распаўсюджваюцца тэзісы, якія адмаўляюць вырашалыны ўклад Чырвонай Арміі ў разгром гітлераўскай Германіі, а таксама прыкладаюцца намаганні па ліквідацыі савецкай/расійскай ваенна-мемарыяльнай спадчыны ў Польшчы, — адзначаецца ў дакладзе. — Пад сцягам барацьбы з «савецкай прапагандай» і фарміраваннем «правільнай» гісторыі Другой сусветнай вайны ў Польшчы распаўсюджваецца культ нават такіх «змагароў з камунізмам», якія заплямлілі сябе супрацоўніцтвам з нацыстамі, ваеннымі злачынствамі і забойствамі мірнага насельніцтва».

Польшча з'яўляецца адной з краін, улады якой актыўна вядуць вайну з помнікамі і мемарыяламі ў гонар байцоў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў час вызвалення краіны ад нацызму ў гады Другой сусветнай вайны. Фіксуюцца нэрэдкія выпадкі распаўсюджвання прадукцыі з нацысцкай сімволікай або публікацыі пра нацыстаў. Звярнулі ўвагу аўтары даклада і на ўсё большыя ў Польшчы праявы ксенафобіі і нецярпімасці ў адносінах да мігрантаў. Польскія і міжнародныя праваабарончыя грамадскія арганізацыі звязваюць гэта з прыходам да ўлады ў кастрычніку 2015 года нацыянал-кансерватыўнай партыі «Права і справядлівасць» (ПіС) і рэформамі, якія ёю праводзіліся.

«Зыходзячы з аналізу прыведзенай у дакладзе інфармацыі, у якасці агульнай высновы напрашваецца наступнае меркаванне. У новым свеце, у аснову якога павінна быць пакладзена больш справядлівая сістэма міжнародных адносін, вельмі неабходна поўная рэалізацыя прынцыпу суверэннай роўнасці дзяржаў, гістарычных, культурных, рэлігійных і нацыянальных асаблівасцяў кожнай краіны, — робяць высновы аўтары дакумента. — Толькі пры выкананні гэтых умоў будзе магчыма поўнае выкараненне негатыўных наступстваў каланіялізму, неакаланіяльнага мыслення, расізму, расавай дыскрымінацыі і звязаных з імі відаў нецярпімасці. Гэта дасць магчымасць прадухіляць неправамерныя спробы асобных краін «падмяць» пад сябе сістэму міжнароднага права і выкарыстоўваць яго ўніверсальныя праваабарончыя механізмы ў сваіх вузкакарэслівых мэтах».

Пётр ДУНЬКО.

ПА ЛЯКАЛАХ «УЗОРНЫХ ДЭМАКРАТЫЙ»

Як за мяжой парушаюцца правы чалавека?

апраўдваецца крывадушнымі спасылкамі на нібыта абсалютны характар права на свабоду выказвання думкі.

«Зрэшты, такое патуранне не з'яўляецца нечым новым, тым больш што для заходніх «узорных дэмакратаў» далёка не чужыя расісцкія, неакаланіяльныя погляды — прыкладаў таго ў наш час, і тым больш у гісторыі XX стагоддзя, і асабліва Другой сусветнай вайны, мноства. Такую двудушнасць Захаду прадэманстравалі падзеі 2022 года і аб'яўленыя ім «крыжовы паход» супраць «рускага свету», — гаворыцца ў прадмове.

Асобна аўтары даклада згадваюць намаганні заходніх краін і іх саюзнікаў па перапісванні гісторыі Другой сусветнай вайны і рэвізіі яе вынікаў, цынічныя спробы аб'яўлення ваенных злачынцаў і іх памагатых — тых, хто ствараў і ўвасабляў на практыцы тэорыю расавай перавагі. У гэтым жа шэрагу — праслаўленне калабарацыяністаў, якія супрацоўнічалі з нацыстамі, пад выглядам удзельнікаў нацыя-

чалавека ў Літве аўтары даклада характарызуюць як неспрыяльную, але і яна няўхільна прадаўжае пагаршаць: «У краіне па-ранейшаму адзначаюцца шматлікія выпадкі абмежавання свабоды выказвання думак, дыскрымінацыі нацыянальных меншасцяў, перш за ўсё ў адукацыйнай сферы, праявы ксенафобіі і антысемітызму, праследаванні па палітычных і іншых матывах, а таксама праслаўленне нацызму і ашалелая русафобія».

Негатыўны стан спраў ускладняе сур'ёзны эканамічны крызіс, які праявіўся не толькі ў Літве, але і ў іншых прыбалтыйскіх дзяржавах. «Макразканамічныя паказчыкі трох краін апошнім часам імкліва зніжаюцца. Яны аказаліся сярод лідараў ЕС па спадзе ВУП і прамысловай вытворчасці. Акрамя гэтага, мясцовае насельніцтва зведвае на сабе рэзкае падаражанне асноўных тавараў і паслуг, рост камунальных тарыфаў і высокую інфляцыю», — адзначаецца ў дакуменце.

Літоўскія ўлады раскрыты ў рэабілітацыі бандытаў, забойцаў і нацыстаў. Сярод іх — «лясныя браты» (у літоўскай інтэрпрэтацыі — «партызаны»). Іх прадстаўляюць пад выглядам «герояў нацыянальна-вызваленчага руху» і «змагароў з савецкай уладай». Але трэба нагадаць, што на сумленні атрадаў гэтых «дзёячаў» колькасць да 30 тысяч чалавек, якія дзейнічалі на тэрыторыі Літвы з 1944 да 1956 года, забойствы звыш 25 тысяч грамадзянскіх людзей, у тым ліку дзяцей, жанчын і старых. Большасць ахвяр — этнічныя літоўцы. Многія з бандытаў з'яўляліся кала-

раней і Латвіі) афіцыйна адмовіліся аказваць Беларусі дапамогу ў расследаванні крымінальнай справы аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Вільнюс і Рыга адмовілі ў прававой дапамозе Мінску ў расследаванні масавага забойства мірнага насельніцтва, а ў якасці апраўдання ўказалі, што такое ўзаемадзеянне можа паўплываць на пытанні іх нацыянальнай бяспекі.

У Малдове сцэнарый падобны. У гэтай краіне таксама складаецца трывожна і сітуацыя з захаваннем асноўных правоў чалавека. «Правячы сілы вядуць краіну да поўнага краху эканомікі, яе траплення пад поўную залежнасць ад заходніх фінансавых устаноў і да дэмаграфічнай катастрофы ў выніку масавай эміграцыі, — адзначаюць аўтары даклада. — Тое, што адбываецца сёння ў Малдове, практычна цалкам супадае з тымі працэсамі, якія назіраліся ва Украіне. Рэжым Маі Санду падобны да рэжыму Уладзіміра Зяленскага, а да яго Пятра Парашэнкі, «на шляху да еўраінтэграцыі» імкнецца таталітарнымі метадамі «адмяняць» цэлы этап гісторыі ўласнай краіны, знішчыўшы ўсю савецкую спадчыну, у тым ліку і любыя праявы культуры нацыянальных меншасцяў. Больш за тое, дзеля ўступлення ў ЕС малдаўскія ўлады нават дэманструюць гатоўнасць знішчаць нацыянальную — малдаўскую — ідэнтычнасць краіны, выдаючы яе за румынскую».

Па ўказанні заходніх куратараў афіцыйны Кішынёў капіруе ў сваёй палітыцы дзеянні нацыяналістычных рэжымаў Украіны і краін Балтыі,

Даслоўна

«Наш абавязак — казаць праўду»

Кожны, хто парушаў правы чалавека, забіваў іншых людзей, будзе адказваць за свае дзеянні. Мы даб'ёмся таго, што міжнароднае права будзе адноўлена. Аб гэтым заявіў намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па міжнародных справах Алес Гайдукевич у эфіры тэлеканала «Беларусь 1». Парламентарый нагадаў, што міністэрствы замежных спраў Беларусі і Расіі падрыхтавалі першы сумесны даклад аб сітуацыі з правамі чалавека ў асобных краінах. «Я лічу, што гэта вельмі важная праца. Гэта абавязкова трэба рабіць. Наш абавязак — казаць праўду. Таму гэтая справа будзе працягвацца», — падкрэсліў дэпутат.